

ἐκεῖ. Πλὴν τούτου ὁ Ἰὼάν Πέτροβιτς καὶ ἡ σύζυγός του εἶναι ἐλεύθεροι νὰ κάμουν ὅ,τι θέλουν, καὶ βέβαια δὲν θὰ ἐναντιωθῇ ὁ παλαιὸς των φίλος.

Ὁ πρίγκηψ ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος, αἱ τρίχες του ἀνωρθώθησαν, καὶ τὸ στήθος του ἐξωγχεῖτο.

— Ἡθέλησα, εἶπεν ὁ κόμης, νὰ τοὺς ἀποζημιώ- δι' ὅσα δεινὰ ὑπέφερον· τοὺς ἐχάρισα τὴν οἰκίαν τὴν ὁποίαν ἔχω εἰς τὸν ἀγγλικὸν μῶλον, καὶ τὴν ὠραίαν μου ἐξοχὴν τοῦ Ἰεροσλάφ με τέσσαρες χιλιάδας χωρικοὺς, καὶ διὰ τῆς διαθήκης μου ἀφίνω γενικὸν μου κληρονόμον τὴν Μάσαν Νικο- λαέβναν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ κηδεύθηκε νὰ διορίσῃ τὸν Ἰὼάν Πέτροβιτς διευθυντὴν τῆς ἐκκλησίας του. Βλέπετε, φίλτατε πρίγκηψ, ὅτι ὅλα ἔγειναν κατ' εὐχὴν διὰ τοὺς καλοὺς τούτους νέους, καὶ δὲν ἀμφισβῆλλω ὅτι καὶ σεῖς θέλετε συμμερισθῇ τὴν εὐ- πυχίαν μας.

Πλὴν ὁ πρίγκηψ ἦτο πελιδνός· ἤθελε νὰ ὁμι- λήσῃ ἀλλ' ἡ φωνὴ του ἐπνίγετο. Ἐπὶ τέλους ὁμῶς βιάσας ἐαυτόν·

— Καὶ ποῖος, ἔκραζεν, εἶναι ἐδῶ κύριος; ἀπὸ πότε οἱ εἰλωτες παρακούουν μὲ τόσῃν εὐκολίαν τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου των;

Εἶπε καὶ ἔκρουσε τὸν κώδωνα.

Δύο μουζίκαι βαθυγένοι ἐφάνησαν.

— Πάρετε τούτον τὸν ἄνθρωπον, εἶπεν ὁ πρίγκηψ, καὶ ἐκτελέσατε τὰς διαταγὰς μου.

Τότε ἡ Μάσα ἐκβαλοῦσα ἀπὸ τὸ θυλάκιόν της ἔγγραφον φέρον τὰ παράσημα τοῦ κράτους, τὸ ἔδωκε πρὸς τὸν πρίγκηπα.

Ὁ δὲ πρίγκηψ λαβὼν αὐτὸ, ἀνέγνω, καὶ ἀφείς φωνὴν μαινομένου ἔπεσεν εἰς τὸ θρανίον ὡς κε- ραυνόπληκτος.

Τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο περιεῖχεν ἄρθρον νόμου, τὸ ὁποῖον ἀγνοοῦσι καὶ οἱ πλείστοι τῶν Ῥώσων, καὶ μεταξὺ μάλιστα τῶν πλέον πεπαιδευμένων, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Α' ἀπεφά- σισεν, ὅτι ὁ εἰλως ὅστις νυμφεύεται νέαν ἀνατρα- φεῖσαν εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Σμόλνας, γίνεται διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐλεύθερος.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΝ ΣΥΡΙΑ ΧΑΟΥΡΑΝ.

— 000 —

(Επιστολὴ ὁμογενοῦς.)

“*Ἄν καὶ ὑπεσχέθην νὰ σὰς γράψω ἐκ τῆς Συ- ρίας, ἡ πληθὺς ὁμῶς τῶν νέων ἀντικειμένων, ὅσα ἐπασχολοῦσι τὸν νοῦν μου καὶ ὁ κάματος τῶν ὁδοποριῶν δὲν μὲ ἀφῆκαν νὰ ἐπιχειρήσω καὶ τοῦτο. Καὶ ὁμῶς δὲν δύναιμι νὰ καταστείλω τὴν ἀκατά- σκετον ἐπιθυμίαν μου νὰ σὰς κοινοποιήσω ἐν ὀ- λήγοις σύντομόν τινα ἐκδρομὴν μου, ἐξ ἧς ἐπέ- στρεψα σήμερον τὸ πρωί, εἰς χώραν ἐλληνικὴν. Ἡ τελευταία λέξις σὰς ἐξηγεῖ διατὶ αἰσθάνομαι*

τὴν ἀνάγκην νὰ σὰς γράψω ὀλίγα περὶ τῆς ἐκ- δρομῆς ταύτης. Χώρα ἐλληνικὴ εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς Συρίας, μεταξὺ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς μεγά- λης ἐρήμου τῆς Βαβυλῶνος! Τὸ πρᾶγμα φαίνε- ται ἐκ πρώτης ὄψεως ἀπίθανον, καὶ ὁμῶς εἶναι θετικώτατον. Ἡ ἐλληνικὴ αὕτη χώρα εἶναι ἡ ἐ- παρχία Χαουράν, ἡ παρὰ τῶν πλειοτέρων κληρικῶν ἐνταῦθα καλουμένη Βόστρα. Βεβαίως ἐκ τῶν ὀλίγων, ὅσα σὰς γράψω, δὲν θέλετε δυ- νηθῇ νὰ συλλάβητε ἀκριβῆ ἰδέαν τοῦ κατὰ τὴν χώραν ταύτην περιέργου ἢ μᾶλλον μοναδικοῦ ἀρ- χαιολογικοῦ θεάματος· ἀλλὰ διότι δὲν δύναμαι νὰ σὰς δώσω ἐκτετεῖς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ- του πληροφορίας, δὲν ἔπεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ σὰς κοινοποιήσω καὶ τὰ ὀλίγα ὅσα εἶδον. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔχω ἀξιώσεις οὔτε ἀρχαιολόγου, οὔτε περιηγητοῦ, πιστεύω ὅτι θέλετε ἀρκεσθῇ εἰς τὰς ὀλίγας καὶ ἀτελεῖς πληροφορίας μου, τὰς ὁποίας σὰς γράψω μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ κεκτήσῃ ὀλίγον τὴν περιέργειάν σας.

Ἡ Χαουράν εἶναι χώρα εὐρύχωρος κειμένη πρὸς νότον τῆς Ἀμασκού. Ἐπὶ Ἰβραὴμ Πασᾶ περιελάμβανε πλεον τῶν τετρακοσίων χωρίων, σήμερον μόλις περιεσώθησαν ἑκατὸν εἴκοσι. Δύο σειραὶ ὁρέων διατέμνουσι τὴν Χαουράν, ἡ Διζέβελ Ἀροῦβ, καὶ ἡ Διζέβελ Χαουράν. Τὴν πρώτην κα- τοικοῦσι Ἀροῦσοι, φυλὴ γενναία καὶ πολεμία τῶν Τούρκων, τὴν δευτέραν Τούρκοι. Ἐμμεῖς δὲ ἡ χώρα αὕτη ἀγνώστος σχεδὸν μέχρι τοῦδε ἔνεκα τῶν ἀπειλούντων τὸν θέλοντα νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς αὐτὴν κινδύνων. Ὁ μόνος ὁπωσοῦν κλιῶς γνω- ρίσας αὐτὴν εἶναι ὁ ἀγγλος ἱεραπόστολος Κ. Πόρτερ. Ὅ,τι κινεῖ εἰς τὸ ἱπακρον τὴν περιέρ- γειάν μας εἶναι τὸ ἐξῆς. Ἀπασα ἡ Χαουράν κα- τακαλύπτεται ὑπὸ τετρακοσίων περίπου ἀρχαίων ῥωμαϊκῶν κωμῶν, τῶν ὁποίων ἐρείπια μόνον ὑ- πάρχουσιν, ἐρείπια ὁμῶς μεγαλοπρεπῆ, διότι τινὰ ἐξ αὐτῶν δείκνυνται ὅτι δὲν εἶναι λείψανα χωρι- κῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ πόλεων μεγάλων, οὔτε πάλιν φαίνονται δημόσια οἰκοδομήματα, ἀλλ' οἰκίαι ἰδιω- τικαί. Καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἐνδαιτυνται σήμερον οἱ Ἀροῦσοι καὶ οἱ Τούρκοι. Καὶ δὲν εἶναι μὲν τὰ ἐρείπια τῆς Χαουράν ἀνάλογα πρὸς τὰ τῆς Πομ- πηίας, ἔχουσιν ὁμῶς δι' ἡμᾶς ἰδιαίτεράς ἀξίας, διότι καθ' ἅπασαν τὴν χώραν δὲν εὐρέθη Λατι- νικὴ ἐπιγραφή, ἡ καὶ μόνον ῥωμαϊκὸν στοιχεῖον, ὅλαι δὲ τούτωντίον αἱ καλύπτουσιν τὰ μνημεῖα τῆς Χαουράν ἐπιγραφαί, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἀντέ- γραψά τινας τῇ βοηθείᾳ τοῦ Κ. Σπάρταλη, εἶναι ἐλληνικαί. Καὶ ἄλλαι μὲν ἀνάγονται εἰς τοὺς χρόνους τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἄλλαι δὲ εἰς χρόνους μεταγενεστέρους. Τὴν ἐν τῇ Συρίᾳ ὑπαρξέν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης θυγάμεθα εὐκό- λως νὰ ἐξηγήσωμεν. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρα- τῶρων ἡ ἡμετέρα γλῶσσα ἐλαλεῖτο ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐπροτιμᾶτο μάλιστα τῆς ῥωμαϊκῆς. Κατὰ τὴν Ἀνατολὴν δὲ, πανταχοῦ τῆς ὁποίας Ἀλέξαν- δρος ὁ Μέγας εἶχε συστήσει ἀποικίας ἐλληνικάς,

Πρόχων Σύρος.

ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἦτον ἡ ἐπικρατοῦσα· καὶ διὰ τοῦτο ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τῆς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ῥωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας καὶ πρὸ τῆς θεμελιώσεως ἐπὶ τοῦ Βεζαντινοῦ κράτους. Ἐκ τῶν ὀλίγων αὐτῶν λέξεων ἐννοεῖται ὅποιαν σημασίαν ἤθελεν ἔχει ἀρχαιολογικὴ τις ἐκδρομὴ εἰς Χαουράν. Ἀκούσατε δὲ ἤδη καὶ πόλιν κινδύνου μελλομένην διὰ τὴν εἰσχωρήσασθαι εἰς αὐτήν, ἀλλ' οἱ κίνδυνοι οὗτοι ἔχουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου παράδοξόν τι θέλητρον. Τὸ μέρος, ὅπερ ἐπιβλέπομεν νὰ επισκεφθῶμεν ἦτον ἡ Διζέβελ Ἀροῦλ· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἦτον ἀνάγκη νὰ ταχθῶμεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα ἐνδὲς τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἀροῦσων. Προξενικὸς πράκτωρ ἐν τῇ Δαμασκῷ τοῦ κατὰ τὴν Συρίαν γενικοῦ προξενείου τῆς Ῥωσσίας εἶναι Ἑλλήν, ὁ Κ. Τελατιρίδης, θεῖος τοῦ Κ. Σπάρταλη, ἀμφοτέρω ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει διατελοῦντες ἐν τῷ τόπῳ, καὶ πολλὰς ἔχοντες σχέσεις μὲ τοῦ Σείχ Ἀσσάδ-Ἀράρ, τοῦ ὁποίου διευκολύνουσι τὰς ἐν Δαμασκῷ ὑποθέσεις· διότι οὗτος δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν, θεωρούμενος ἀκόμη ὡς ἐπαραστάτης ἀπὸ πέντε ἐτῶν, ὅτε στρατεύσας κατὰ τῆς Διζέβελ Ἀροῦλ ὁ Μαχμούτ

Παῖς ἵνα τὴν καθυποτάξῃ ἠττήθη καὶ ἀπώλεσε πεντακισχιλίους ἄνδρας. Οἱ Ἀροῦσοι δὲν ἠθέλησαν ποτε νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν στρατολογίαν καὶ νὰ πληρώσωσι φόρους.

Ἀροῦσός τις, καλούμενος Κλέβ, συγγενὴς δὲ τοῦ Σείχ Ἀσσάδ, εὗρίσκειτο ἐν Δαμασκῷ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας· μετ' αὐτοῦ συνωμύλησεν ὁ Κ. Σπάρταλης, ὁ δὲ Κ. Τελατιρίδης, ἔγραψε πρὸς τὸν Σείχ εἰδοποιήσας αὐτὸν περὶ τῆς ἐπισκέψεώς μας. Τοιοῦτοτρόπως οὐδένα κίνδυνον ἐφοβούμεθα πλέον εἰς τὴν Χαουράν· ἡ ὁδὸς ὅμως δὲν ἦτον ἐντελὴς ἀσφαλὴς. Διότι Βεδουῖνοι εἰς ἀδιάκοπον πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀροῦσους ἐξέρχονται ἀπὸ τῆς ἐρήμου τῆς Βαβυλώνος, καὶ ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν εἰς Χαουράν ἀπερχομένων καραβανίων τὰ ληστεύουσι· πρὸ μικροῦ μάλιστα εἶχον τολμήσει νὰ ἔλθωσι πολὺ πλησίον τοῦ χωρίου τοῦ Σείχ Ἀσσάδ· Ἀλλὰ ὅστις ἐπέβλεπεν τοὺς ἀντίκρουσε γενναίως καὶ ἀνέκτησε τὰ ποίμνια, τὰ ὅποια προηγουμένως τοῦ εἶχαν ἀρπάσει.

Τὴν τετάρτην περὶ τὴν δεκάτην τῆς πρώτης ἐκινήσαμεν. Ἡ συνοδία μας ἀποτελεῖτο ἐκ δέκα περίπου προσώπων, ὡδήγει δὲ αὐτὴν ὁ ἀνδρεῖος

Πατριάρχης Μαρωνιτών.

Κλέβ. Ἐγὼ ἀρέβαινον μίαν ὥραν ἔμπορ τοῦ Κ. Σπάρταλη. Νῦν ἤτον ὅτε ἐγθάσαμεν εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τῶν Δροῦσων, κείμενον εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Χαουρὰν, καὶ καλούμενον Δερ' Αἰλή. Τὴν ἐπισκοπὴν περὶ τὴν δευτέραν καὶ ἡμισίαν ὥραν τῆς πρωίας ἐπιδέσαμεν καὶ ἠκολοθεήσαμεν τὸν δρόμον μας, διὰ τὰ γέσσωμεν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Σείκ, καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἐπῆρχεν ὁ κίνδυνος, διὸ ἡ συνοδία μας συρταφυλάχθη.

Ἀπὸ τοῦ Δερ' Αἰλή μέχρι τοῦ χωρίου τοῦ Σείκ ἐχρειάσθημεν δέκα ὥρας ἔρημος μόνον ἴδιον, πεδιάδας ἀπεράντους, ἀλλ' ἀκαλλιέργητους, καὶ εἰς τὸ πέρασ αὐτῶν ἐφύονμεν τὰ ὄρη. Ὅσοι θέρμον καὶ ἐν δεξιᾷ, ἐβλεπον ἐν ἀπόπτῳ τῇ ἀτε λειψήτορ σειρὰν τοῦ Αἰθάρου, οὗ αἱ ἐπερτεγεῖς κορυφαὶ ἦσαν χιυροσκεπεῖς, ἐν ᾧ κατέφυγον ἡ μᾶς εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Χαουρὰν αἱ σχεδὸν κάθετοι ἀκτῖνες γλογερωτάτου ἡλίου. Ὅχι δὲ καθιστᾷ μελιγχοδικωτέραν τὴν ὄψιν τοῦ τόπου αὐτοῦ εἶναι ἢ ἐπὶ οὐρανοῦ χροιά τῆς γῆς. Καὶ οἱ λίθοι ἀκόρη εἶναι μέλας ἐκ τῶν λίθων δὲ αὐτῶν εἶναι ἐκτισμένοι αἱ ἀρχαὶ οἰκοδομαί, ὧν τὰ ἐρείπια φαίνονται μίαν σχεδὸν ὥραν μακρὰν

τοῦ χωρίου Δερ' Αἰλή. Εἰς ἀπόστασιν δὲ μόνον ἑκατὸν βημάτων τὰ ἐρείπια ὁμοιάζουν με χωρία, τὰ ὅποια ἀφ' οὗ διήρπασαν, ἐπερπύλουν οἱ ἐχθροί. Παλαιαὶ τριεσχῶραι, τὰς ὁποίας ἀπυρτήσαμεν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Σείκ, τοσοῦτον ἠρημώμεναι εἶναι, ὥστε οὐδὲν ἔχουσι τὸ περίεργον. Τὸ διάστημα ὅπως τοῦ περιηγητοῦ ἀρχίζει τὰ διεγείρηται ἡμεῖς γέσσω εἰς τὸ ἐν τῶν χωρίων τοῦ Σείκ, διότι ἔχει δύο χωρία δὲ λέγων ἐν τοῦ, ἐπαραδορῶν πάτερ, τὰ ἐρείπια ἐν οἷς ἐνδιατῶνται οἱ Δροῦσαι, ὅπως οἱ Βεδουῖται ἐνδιατῶνται εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Παλμύρας.

Πῶς γὰρ σᾶς παραστήσω τὴν ἐκπληξιν, τὸν θαννασμόν καὶ τὸν ἐρλουσιασμόν, ὅλα αὐτὰ τὰ αἰσθήματα, τὰ ὅποια ἀλλοτρίως ἠσθάνθη ὡς γίλος τῆς ἀρχαιολογίας ἐν μέσῳ τῶν ἀγρίων ἐκείνων τόπων, ὅτε εἶδον κόμας ὀλοκλήρους ἐκτισμένας κατὰ περικαλλὴ ἀρχιτεκτονικὴν ἐκκληρικὴν! Πόσον παράδοξα ἦσαν τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα! Ἀλλ' ὅσα δὲν εἶχε πλέον ὁ ἐντυπωσιασμός μου ὅτι παρατηρήσα καὶ ἐπιγράψας ἐκκληρικὰς. Ἠρξισα λοιπὸν πάραυτα μετὰ τοῦ Κυρίου Σπάρταλη ἢ ἀντιγράφω τὰς. Ὁ Σείκ μᾶς περιέφε-

γεν εἰς τὴν δέκα λεπτά ἀπέχουσαν κατοικίαν του, ἀπὸ τοῦ χωρίου ὅπου μᾶς ὑπεδέχθη ὁ υἱὸς του, καὶ ἐμείναμεν ὀλίγον ἴσα παρατηρήσωμεν τὰ εἰρήπια. Πρέπει γὰρ εἰλεῖν ὅτι ἐν Συρίᾳ πρὸ πάντων καὶ αὐτοὶ οἱ ἡμίαινοι γνωρίζουσι τοὺς Ἑλληνας. Καὶ τὸ περιεργότερον, πολλοὶ τῶν παραδούσων τῶν ἀφορώσιν ἡμᾶς ἔχουσι δὲ καὶ σαφὴν ἰδέαν τῆς ἀρχαιότητος τῆς ἡμετέρας καταγωγῆς, καὶ πρὸ πάντων τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Οὐχ ἥτις δὲ περιεργὸν εἶναι ὅτι ἅπαντες οἱ Ἀραβες τῆς Συρίας ὀνομάζουσιν ἡμᾶς Γιοὺν ἄν, ἥτοι Ἰωῤαῤ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο δίδουσι ἡμῖν, καθ' ὃ φαίνεται, ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἀπομένοντες πρὸς αὐτὸ ἀξιοπαρατήρητον σεβασμὸν. Οἱ τὴν ὥραν ταύτην ἐκτείνοντες μᾶς Δροῦσοι τῆς Δελφίδος Δροῦλ λέγουσι ὅτι οἰκοῦσι τὰ ἀνάκτορα τῶν Γιοὺν ἄν, καὶ ἀνεξήγητος ἦτορ ὁ θαυμασμὸς τῶν ὅτι ἤκουον ἡμᾶς λαλοῦντας ἑλληνιστί, καὶ πρὸ πάντων ἔτε μᾶς ἐβλεπον ἀναγινώσκοντας καὶ ἀντιγράφοντας τὰ μυστηριώδη γράμματα, τὰ ὅποια οἱ Γιοὺν ἄν οἱ εἶχον χαραγμένα ἐπὶ τῶν λίθων ἐκείνων. Τὰ εἰρήπια ἐντὸς τῶν ὁποίων κατοικεῖ ὁ υἱὸς υἱὸς τοῦ Σεῖχ φέρουσι νῦν τὸ ὄνομα, χωρίον Ἑλ-Χαζιδ. Ὀλίγον δὲ πέραν αὐτοῦ εἶδομεν οἰκοδόμημα, οὗ δὲν ἠδυνήθημεν μὲν γὰρ ἐξηγήσωμεν τὴν χρῆσιν, ἐνενοήσαμεν δὲ ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν. Αἱ πόλεις αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν πλείστων οἰκοδομῶν τῆς Χαουράν, σόχαιται ἐξ ὑπερφύων πλατῶν γρανίτου στροφομένων ἐπὶ τῶν στροφῶν τῶν. Δυσχερὲς εἶναι γὰρ ὁρισθῆναι τὴν ἐποχὴν τῶν μνημείων αὐτῶν ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν, διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐξεπολίσθησαν. Καὶ ἀξία μὲν προσοχῆς ἦτορ ἡ καλλιότης τοῦ ῥυθμοῦ τοῦ οἰκοδομήματος αὐτοῦ, μετ' ὀλίγον ὅμως ἐμελλον γὰρ ἰδὼν εἰρήπια πολλῶ πλείον ἀξιοπερίεργα.

Μετ' ὀλίγον μετέβημεν εἰς τὰ εἰρήπια τὰ ὅποια κατοικεῖ, ὁ Σεῖχ, ὅστις μᾶς ἐδέχθη ἐντὸς οἰκίας ἀρχαίας ἐκ γρανίτου ὅλης. Τρισμύχεται πλατὺς ἐκ γρανίτου ἐπίσης ἀπέτελλον τὴν στέγην· καὶ ὑπὸ τὴν φιλοξενίαν αὐτῆς στέγης, διήλθομεν τὴν δευτέραν νύκτα τῆς ἐκδρομῆς, ἀπὸ ἐδειπνήσαμεν δείπνον ὁρυσικόν, ὅχι τῇ ἀληθείᾳ πολὺ εὐπεπτον. Ὁ Κ. Σπάρταλης ὠφελήθη τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ ἴσα ἐξομαλὴν προσκύματα τινα, τὰ ὅποια οἱ Δροῦσοι παρεθέλλον εἰς τὴν διαμονὴν ἐγγυρίων τινῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες εἶχον μὲν ἀποκατασταθῆναι εἰς Δελφίδος Δροῦλ, ἡγαγασθῆσαν ὅμως ἐνεκεν αὐτῶν γὰρ τὴν ἐγκαταλίπωσιν. Ὁ Κ. Σπάρταλης ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν Δροῦσων τῆς Χαουράν, καὶ εἶναι ὁ μόνος ἱκανὸς γὰρ οἰκοδομῆν τὰς ὑποθέσεις τῶν χριστιανῶν.

Ὁ υἱὸς τοῦ Σεῖχ μᾶς ἡγάγετο εἰς τὰ ἀξιοπεριεργότερα μέρη τοῦ χωρίου τοῦ πατρὸς του. Ἐπὶ φερῶν μεγάλων ὄγκων γρανίτου εἶδομεν ἀνάκτορον, σχεδὸν ἐξηλειμμένον ἐκ τῆς τριβῆς παρι-

στάκον πολλὰς προτομάς. Περαιτέρω δὲ εἶδομεν τὰ εἰρήπια Βυζαντινοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ ἐπέσθημεν ὅτι ἦτορ ἐκκλησία ἐκ τοῦ σχεδίου του, τῶν ἐγκεχαραγμένων ἐπ' αὐτοῦ σταυρῶν καὶ ἑκ τινος ἐπιγραφῆς, ἀπεσβεσμένης ἤδη, ἥς μόνον ἀναγινώσκοντο αἱ λέξεις

ΕΠΙ ΤΟΝ ΑΓΙΩΤ.

Δύο πόρται τὸ ἡμῖν κρημνισμένοι, θόλοι, κλίμακες, τείχη, πάντα ῥυθμοῦ μεγαλοπρεποῦς, ταῦτα ἦσαν ὅσα εἶδομεν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Σεῖχ Ἀσσάδ Ἀμάρ. Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἀπελθόντες πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σεῖχ, δύο ὥρας μακρὰν διαμένοντες, εἶδομεν ἀρχαιότητος μεγίστης προσοχῆς ἀξίας. Τὸ μέγεθος καὶ ἡ καλλιότης τῶν εἰρηπίων, εἰς τὰ ὅποια οἱ Δροῦσοι δίδουσι ἐνταῦθα τὸ ὄνομα χωρίου Σέχμπα, διεγείρουσιν εἰς τὸν θεατὴν θάμβος. Εἰσέλθομεν εἰς αὐτὰ διὰ πύλης κατακρημνισμένης καὶ ἐπεριπατήσαμεν ἐπὶ δέκα λεπτά ἐπὶ ὠραίου λιθοστρώτου, διατηρουμένου τόσο καλῶς, ὅσον καὶ τὰ καλλίτερα τῆς Πομπηίας. Εἰς τὸ πέραν τοῦ λιθοστρώτου εἶδομεν τὰ εἰρήπια μεγάλου οἰκοδομήματος. Πέντε κολοσσιαῖαι στήλαι ἐκ γρανίτου ὑψοῦντο ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ τὰ μὲν κορυφὰ αὐτῶν ἦσαν ῥυθμοῦ κορινθιακοῦ, ἑσπεροῦντο ὅμως τῶν ῥαβδώσεων, τὰς ὁποίας βλέπομεν εἰς τὰς στήλας τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος· ἐνταῦθεν ἐσυμπεράναμεν ὅτι ἦσαν προϊόντα τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Καὶ τὸ μὲν ὕψος αὐτῶν εἶναι ἴσον πρὸς τὸ ὕψος τῶν κίονων τοῦ Θεαίου, τὸ δὲ πάχος δεκατεσσάρων σπιθαμῶν. Τοσούτοις δὲ ποικίλα ἦσαν τὰ εἰρήπια ταῦτα καὶ τόσοι ἄτακτοι, ὥστε μοι ἦτορ ἀδύνατον γὰρ θεωρῆσαι ἐντὸς ὀλίγων ὥρων τοὺς χαρακτῆρα καὶ τὴν χρῆσιν ἑκάστου. Ὅθεν περιορίζομαι γὰρ σᾶς εἰπὼν ὅτι ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν αὐτοῖς ἀρχιτεκτονικὴ ἔχει σπαρτίαν μεγαλοπρέπειαν. Τὸ ὠραιότερον καὶ καλλίτερον διατηρούμενον ἐξ ὧν αὐτῶν τῶν κατηρειπωμένων οἰκοδομῶν εἶναι θέατρον εὐρυχωρότατον, κείμενον ἐγγύτατα τοῦ οἰκοδομήματος ἐκείνου τοῦ ἔχοντος τὰς στήλας, περὶ οὗ σᾶς εἶπον. Τοῦ θεάτρου τὸ σχῆμα ὁμοιάζει πέταλον ἵππου, ὅπερ εἶναι τὸ σύνηθες σχῆμα τῶν ἀρχαίων θεάτρων. Ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ὑψοῦνται δύο τείχη, τὰ ὅποια ἐνοῦνται σχηματίζουσι θόλον. Τὸ δὲ ἐνδον τοῦ θόλου καλύπτει μάρμαρον λευκόν· καὶ δέναναι γὰρ ἐγγυηθῶν ὅτι ποτὲ δὲν εἶδον οἰκοδόμημα ὠραιότερον, ἐντελέστερον καὶ κατεργασμένον τοῦ θόλου αὐτοῦ, ὅστις ὅμως κατέρρευσεν εἰς τινα μέρη. Τὸ ἔδαφος τοῦ θεάτρου εἶναι κατωφερὲς πρὸς τὴν σκηνὴν, καθὼς εἰς ὅλα τὰ ἀρχαία θέατρα. Δύο θολοειδεῖς θύραι φέρουσιν εἰς τὰ παρασκήνια. Δυστυχῶς ὅμως τὸ ὠραῖον αὐτὸ οἰκοδόμημα, καὶ ὡς τὸ πλείστον τὸ τῆς Χαουράν, εἶναι εἰς ἱκανὸν ὕψος κεχωσμένον εἰς τὴν γῆν, καὶ περιχυμένον ὑπὸ ἄλλων εἰρηπίων. Ὅτι δὲ ἰδίᾳ ἐλκύν-

πολλοῦ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς πόλεως τὴν προσο-
χὴν τοῦ παρατηρητοῦ εἶναι ὡραία λιθόστρωτος
ὁδός. Καὶ ἑτέρα δὲ λιθόστρωτος ὁδός φέρει εἰς
πύλιν ὑψηλοτέραν καὶ κάλλιον διατηρουμένην
ἐκείνης δι' ἧς εἰσέλθομεν. Βλέπει τις ὡσαύτως τὰ
ὑπερμεγέθη τόξα καλοσσιαίου ὑδραγωγείου. Ἀρ-
τήγραφα μετὰ τοῦ Κ. Σπάρταλη τινὰς τῶν ἐπι-
γραφῶν, δυστυχῶς ὅμως αἱ πλεῖσται εἶναι συν-
επιρριμμένα ἢ ἐξηλειμμένα.

Καταπαύω ἐδῶ τὴν περιγραφὴν τῶν ἐρειπίων
τῆς Χαουρᾶν, ἥτις ὁπωσδήποτε πάντως ἀτελής
ἦθελεν εἶσθαι. Σὰς λέγω δὲ μόνον ὅτι καθ' ἃ μοι
εἶπεν ὁ Κ. Πόρτερ, τὰ ὡραιότερα ἐρείπια ἀπέ-
χουσιν ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου εἶχον φθάσει δύο
ἡμερῶν δρόμον, καὶ ἦθελον τὰ ἐπισκεφθῇ ἂν εἶχον
καιρόν. Τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπιστρέ-
ψαντες κατελύσαμεν ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Σείκ Ἀσ-
σάδ. Ὁ Σείκ ὡς Ἀρσένος εἶναι ἱκανῶς πολι-
τισμένος. Τὸ ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου δωματίου ἀποτε-
λούμενον οἰκημῖόν του ἦτο κακαλορημένον διὰ τὰ
πηκτοῦ. Ἐδεικνύσαμεν δὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διότι
τράπεζα δὲν ὑπῆρχε. Τὴν πρωτὰν τῆς ἐπιούσης
(Σάββατον) ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὰ ἐπιστρέψωμεν
εἰς Ἀμασκόν, συνοδευόμενοι ὑπὸ τεσσάρων Ἀρσέν-
σων, οἵτινες μοι ἐπροξένουν πολλὴν πλῆξιν διὰ
τῶν ἱππικῶν γυμνασίων, τὰ ὅποια ἔκαμον καθ'
ὁδόν μετὰ τὸ ἐπτάπηχυν ὁρῶντων, ἐκπέμποντες ἐν
ταύτῳ κραυγὰς ἀγρίας. Οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου
ἀληγνύσαμεν Βεδουῖνους ἡλλοι, ἐστρατοπεδευ-
μένους ὑπὸ τὰς σκηνὰς τῶν. Μετὰ δίωρον δὲ
δρόμον παρελάβομεν καὶ ἄλλον συνοδοιπόρον Ἀρ-
σὴν Βεδουῖνον, πληγωμένον πρό τι τῶν ἡμερῶν
εἰς τὸν βραχίονα, ὅστις μᾶς ἐζήτησεν ὀλίγην
τροφὴν, καὶ μᾶς συνώδευσεν ἑξήπιδος μέχρι τοῦ
Σείκ Ἀ. Ἐνταῦθα ἠβελήσαμεν ν' ἀναπαυθῶμεν
ὀλίγον μετὰ θεκάωρον ὁδοιπορίαν, ἀλλ' ἀνωφε-
λῶς, διότι τὰ παρτοειδῆ ζωθία καὶ πυροβολισμοὶ
ἐμφθέντες, ἀγνοῶ τίνας ἔτεκα ἐν τῷ χωρίῳ ἐκεί-
νῳ, μᾶς ἐδίασαν γὰρ ἱσπεύσωμεν περὶ τὸ μεσο-
νύκτιον καὶ γὰρ ἐξακολουθήσωμεν τὸν δρόμον μας.
Ἐγθάσαμεν δὲ εἰς Ἀμασκόν τὴν πρωτὰν τῆς
Κεριακῆς.

(Ἐκ τῆς Ἑφημ. τῶν Φιλομαθῶν.)

ΝΕΟΤΗΣ ΚΑΙ ΓΗΡΑΣ.

—οοο—

Α'.

Ὅποια στενὴ σχέσις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἡ-
λικιῶν, τὰς ὁποίας ὅμως διαιρεῖ ἄβυσσος! ἡ πρώτη
ὁμοιάζει χλόην ἔαρος ὁρσιζομένην ὑπὸ τῶν ζεφύρων,
ἡ ἄλλη στάχυν ὄριμον ἑτοιμον νὰ πέσῃ ὑπὸ τὸ δρέ-
πανον τοῦ θεριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ δύο εἶναι καρπὸς
ἐφήμερος, τεθεὶς διὰ χειρὸς τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ δένδρου
τῆς ζωῆς.

Νεότης! ἄνθος ἀγλόν, λησμονοῦν τὴν θύελλαν

τῆς χθές, καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν καταγίδα τῆς
αὔριον νεότης! παραδίδουσα ἐνίοτε τὰς ὡραίας ἡμέ-
ρας εἰς τὰ πάθη, μεθύσκουσα τὴν ἀθωότητά της μὲ
ψευθεῖς ἡδονάς, ἀμοιβάλλουσα ὅτε ἔπρεπε νὰ ἐλπίζῃ,
καὶ πιστεύουσα τὰ ἀδύνατα νεότης! γενναία παρά-
ρρων τῆς ὁποίας ἡ κεφαλὴ εἶναι βαρυτέρα τῆς καρ-
δίης, ἥτις πολλάκις ὑπερισχύει τῆς κεφαλῆς.

ὦ! πόσον ὡραία ἡ νεότης ὅσκις ὁ νέος σπείρῃ
ἀγαθὸν σπόρον! τὴν ἀγαπῶ, ὅταν φαίδρᾷ καὶ ἱλαρᾷ
ὡς παιδίον, καὶ φέρουσα τὴν λευκὴν ἐσθῆτα τῆς πί-
στεως καὶ τῆς γενναιότητος καταδιώκει ὄνειρον, τρέ-
χει κατόπιν τῆς δόξης, ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν διότι
αὐτὴ δίδει τὴν ἀνεξαρτησίαν, ῥίπτει τὸν ὀβολόν της
εἰς τὸν δίσκον τοῦ πτωχοῦ . . . , καὶ ἔπειτα ὀρκίζε-
ται πίστιν καὶ ὑπόσχεσιν εὐδαιμονίαν πρὸς στυγνὴν
καὶ σώφρονα μνηστήν, ἐνῶ ἀποφυλλίζει τὸ ῥόδον της.

Ναί, ὡραία καὶ ἀνδρική νεότης! πρόσσεξε μὴ στε-
ρηθῇς ἐπὶ ματαίῳ τὰς γονίμους ἡμέρας σου! ἔχε πάν-
τοτε κατὰ νοῦν ὅτι ὁ βίος ὅλος δὲν κεῖται ἐν τῷ
παρόντι, καὶ μὴ ἀποφύλλιζε τὴν δύναμίν σου ὅπως
ἡ μνηστή σου τὸ ῥόδον της διότι τὰ φύλλα τῶν πε-
ποιθήσεών σου, ξηρὰ καὶ ἄχρσα θέλουσι μεταβληθῇ
εἰς ἐλέγχους συνειδήσεως, οἵτινες θὰ σὲ λέγωσιν· Ἀ-
νόητε, τί ἔκαμες τὴν ζωὴν, τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυ-
χὴν σου; »

Β'.

Ἄν καὶ δὲν εἶμαι ἐκ τῶν θαυμαστῶν τῆς Κ. Στάελ,
ὁμολογῶ ὅμως ὅτι ἀξιοθαύμαστα εἶναι τὰ χριστια-
νικά ταῦτα λόγια· «Ὅταν τὴν πρεσβυτικὴν ἡλι-
κίαν προητοίμασε νεότης καλῶς καὶ εὐγενῶς ἀναλω-
θεῖσα, δὲν προητοίμασε παρακμήν, ἀλλὰ τὰς πρώτας
ἡμέρας τῆς ἀθανασίας.»

Καὶ ἀληθῶς ὑπάρχει τι ὡραιότερον γέροντος πο-
λιτοῦ, φέροντος περὶ τὴν κεφαλὴν διάδημα φρονήσεως
καὶ ἀρετῆς, ὡς ἀμοιβὴν δοθεῖσαν παρὰ Θεοῦ διὰ τὸ
ἐντιμον στάδιον τὸ ἀποῖον ἐντίμως διήνυσεν;

Τὸ κατ' ἐμέ, σέβουμαι καὶ ἀγαπῶ τὴν πρεσβυτι-
κὴν ἡλικίαν, καὶ οὐδέποτε ἀπῆντησα γέροντα χωρὶς
ν' ἀποδείξω αὐτῷ τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ σέβας μου.

Τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν παρομοιάζω πρὸς φάρον
δύο ἔχοντα λυχνίας, ὃν ἡ μὲν φωτίζει τὴν ὁδόν σου
εἰς τὸν κόσμον τούτον, ἡ δὲ σὲ ποδηγετεῖ πρὸς τὸν
οὐρανόν. Ἡ πρεσβυτικὴ ἡλικία, ἡ παρὰ τῶν ἀνθρώ-
πων ὀνομαζομένη φυσικὴ καὶ ἀθεράπευτος ἀδυναμία,
εἶναι μετάβασις πρὸς τὴν μεταμόρφωσιν, τὴν ὁποίαν
βλέπομεν καθ' ἑκάστην καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα ζωθία
εἶναι ἡ μεταμόρφωσις τοῦ ἔρποντος σκώληκος εἰς χρυ-
σαλλίδαν πετομένην πρὸς τοὺς οὐρανοὺς.

Αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ῥώμη, αἱ δύο αὗται πηγαὶ τοῦ
πολιτισμοῦ, ἐλάτρευον τοὺς γέροντας. Εἰς τούτους
παρεχωρεῖτο ἡ διανομή τῆς δικαιοσύνης, ὁ πρῶτος
λόγος εἰς τὰ συμβούλια, ἡ πρωτοκαθεδρία εἰς τὰς
ἐορτάς. Καὶ εἶχον δίκαιον αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ῥώμη,
διότι μόνη ἡ ζήσασα γενεὰ δύναται νὰ διδάξῃ, νὰ
ὁδηγήσῃ, νὰ βελτιώσῃ τὴν γενεάν τὴν μέλλουσαν νὰ
ζήσῃ.